

Meddelande om säkerställandet av skydd för immateriella rättigheter

Justitiedepartementet

2010-02-11

Dokumentbeteckning

KOM(2009) 467

Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om att stärka säkerställandet av skydd för immateriella rättigheter på den inre marknaden

Sammanfattning

I meddelandet återrapporterar och följer kommissionen upp de åtgärder av annan karaktär än lagstiftning som kommissionen tidigare aviserat för att stärka säkerställandet av skydd för immateriella rättigheter på den inre marknaden.

Kommissionen upplyser att man är i färd med att inrätta ett observationscentrum för varumärkesförfalskning och piratkopiering. Observationscentrumet är tänkt att samla in, övervaka och rapportera uppgifter som rör alla typer av intrång. Observationscentrumet är vidare tänkt att bli en plattform där företrädare för nationella myndigheter och berörda parter kan utbyta idéer m.m. för att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter.

Behovet av ett utökat administrativt samarbete på området för säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter understryks. Kommissionen anger att ett effektivt nätverk av kontaktpunkter över hela EU är väsentligt för att kunna främja ett snabbt utbyte av uppgifter om intrång i immateriella rättigheter. Medlemsstaterna uppmanas att utse nationella samordnare för frågor som gäller säkerställande av skydd för immateriella rättigheter. Den samordning som avses är samordning mellan varje medlemsstats respektive brottsbekämpande myndigheter.

Vidare uppmuntrar kommissionen rättighetshavare och andra berörda parter att ingå frivilliga samarbeten. Kommissionen erbjuder sig att fungera som hjälpresurs för dialoger mellan berörda parter. Som ett första exempel har

kommissionen inlett en dialog mellan berörda parter om försäljning av förfälskade varor på Internet. Denna dialog kan mynna ut i ett samförståndsavtal.

Regeringen välkomnar åtgärder av annan karaktär än lagstiftning som är proportionella, rättssäkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter för att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter.

Vid den fortsatta behandlingen i rådet anser regeringen att det är viktigt att det fortsatta arbetet sker på ett så enkelt och kostnadseffektivt sätt som möjligt. Man bör så långt möjligt undvika att lägga tid och energi på att bygga helt nya strukturer för arbetet. I stället bör man utnyttja existerande strukturer där det går. För regeringen är det dessutom viktigt att den kommande rådsresolutionen som ska svara på meddelandet inte ingriper i de svenska myndigheternas självbestämmande.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Ansträngningar för att förstärka det immaterialrättsliga skyddet är centrala i EU:s Lissabonstrategi för förbättrad konkurrenskraft i Europa sedan dess nystart 2005. Som ett led i detta presenterade kommissionen den 16 juli 2008 en europeisk strategi för industriell äganderätt, KOM(2008) 465 slutlig, där åtgärder aviserades som syftar till att bekämpa varumärkesförfälskning och piratkopiering. Den 25 september 2008 antog konkurrenskraftsrådet en resolution om en övergripande europeisk plan för bekämpning av varumärkesförfälskning och piratkopiering, EUT C 253, 4.10.2008, s. 1. I resolutionen ställde sig rådet bakom de åtgärder som kommissionen föreslagit i sin strategi. Kommissionen uppmanades att bygga vidare på existerande strukturer inom kommissionen och skapa ett europeiskt observationscentrum angående varumärkesförfälskning och piratkopiering. Kommissionen uppmanades också att arbeta för ökad spridning av information och att utveckla åtgärder för bl.a. medvetandegörande om farorna med varumärkesförfälskning och piratkopiering bland konsumenter m.fl. Vidare inbjöds kommissionen och medlemsstaterna bl.a. till att, inom ramen för deras respektive kompetens, utarbeta en ny handlingsplan för tullmyndigheternas arbete mot varumärkesförfälskning och piratkopiering, att öka samarbetet och informationsutbytet över gränserna, att utvärdera effektiviteten av nuvarande lagstiftning och att stärka skyddet för immateriella rättigheter i tredje länder.

Som en uppföljning och återrapportering av åtgärder av annan karaktär än lagstiftning som finns angivna i kommissionens strategi och rådets resolution har kommissionen den 11 september 2009 lämnat ett meddelande till rådet, Europaparlamentet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om att stärka säkerställandet av skydd för immateriella rättigheter på den inre marknaden, KOM (2009) 467 slutlig.

Meddelandet tar huvudsakligen upp (i) EU-observationscentrumet för varumärkesförfalskning och piratkopiering, (ii) främjande av administrativt samarbete och (iii) frivilliga samarbeten mellan berörda parter för att arbeta mot varumärkesförfalskning och piratkopiering.

EU-observationscentrum angående varumärkesförfalskning och piratkopiering

Kommissionen är enligt meddelandet i färd med att inrätta ett observationscentrum som är tänkt att samla in, övervaka och rapportera uppgifter som rör alla typer av intrång. Observationscentrumet är tänkt att bli en plattform där företrädare för nationella myndigheter och berörda parter kan utbyta idéer och expertkunskap om bästa praxis för att utveckla gemensamma strategier för att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter. I meddelandet anges vidare att observationscentrumet bör utfärda rekommendationer till politiska beslutsfattare. Syftet är dessutom att engagera företrädare för offentliga och privata berörda parter från hela EU och föra dem samman i ett partnerskap med konsumenter. Kommissionen kommer att stå för den centrala förvaltningsresursen. Företrädarna för medlemsstaterna och berörda parter kommer emellertid att vara fullt delaktiga i arbetet. Europeiska konsumenter uppmanas att ta en aktiv roll och i meddelandet anges att de måste vara väl representerade. Vidare anges att små och medelstora företags representation måste ägnas särskild uppmärksamhet.

Observationscentrumet kommer särskilt att

- förbättra insamlingen och användningen av oberoende, tillförlitlig information och statistiska uppgifter,
- främja och sprida bästa praxis bland offentliga myndigheter,
- sprida kunskap om framgångsrika strategier i den privata sektorn, samt
- identifiera, rapportera och föreslå lösningar på nyckelproblem.

Främjande av administrativt samarbete

I meddelandet understryks behovet av ett utökat administrativt samarbete på området för säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter. Det anges att ett effektivt nätverk av kontaktpunkter över hela EU är väsentligt för att kunna främja ett snabbt utbyte av uppgifter om misstänkta produkter, tillverkningsplatser, distributionsvägar och viktiga försäljningsställen. Vidare anges att detta kommer att skapa synergieffekter, som i sin tur kommer att medverka till att samordna nationell politik och till att erbjuda ömsesidigt bistånd. I meddelandet framhålls att det också är nödvändigt att utveckla bättre samordning inom medlemsstaterna mellan aktörer som arbetar med att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter. Medlemsstaterna uppmanas därför att utse nationella samordnare med ett starkt mandat att samordna

I meddelandet anges vidare att kommissionen för närvarande analyserar hur ett modernt informationssystem bäst utformas för att kunna dela och utbyta information om intrång i immateriella rättigheter.

Frivilliga samarbeten mellan berörda parter

I meddelandet konstateras att rättighetshavare och andra berörda parter bör uppmuntras att utnyttja potentialen i samarbetsstrategier. De bör enligt meddelandet lägga ökad vikt vid att i gemensamt intresse med förenade krafter bekämpa varumärkesförfalskning och piratkopiering. I meddelandet anges även att det är mycket viktigt att berörda parter för en konstruktiv dialog. Vidare understryks att varje frivillig branschövergripande lösning måste vara förenlig med det befintliga rättsliga ramverket och inte på något sätt inskränka EU-medborgarnas grundläggande rättigheter, bland annat yttrande- och informationsfriheten, rätten till skydd för privatlivet och skyddet för personuppgifter och inte heller inkräkta på rättsliga förhandlingar på EU-nivå. Kommissionen erbjuder sig att fungera som hjälpresurs för sådana dialoger.

I meddelandet anges att som ett första exempel på en dialog mellan berörda parter har kommissionen inlett en dialog om försäljning av förfälskade varor på Internet. En rad möten har ägt rum och ytterligare möten planerades före utgången av 2009. Dialogen kan mynna ut i ett samförståndsavtal om t.ex. brottsförebyggande åtgärder, kartläggning och avlägsnande av erbjudanden och säljare av varor som gör intrång i immateriella rättigheter. I meddelandet anges att kommissionen kommer att överväga lagstiftningslösningar om det inte går att enas om frivilliga arrangemang.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Gemensamt för de immateriella rättigheterna är ensamrättskonstruktionen. Regleringen är uppbyggd så att en närmare angiven person, som har gett upphov till en viss prestation, får en ensamrätt att exploatera den. Den som utan rättighetshavarens samtycke vidtar en åtgärd som omfattas av ensamrätten, t.ex. tillverkar eller säljer en skyddad produkt, begår ett intrång i den immateriella rättigheten. Vid sådana intrång kan såväl straffrättsliga som civilrättsliga sanktioner komma i fråga. Vidare kan domstol besluta om vissa skydds- och säkerhetsåtgärder.

Bestämmelser om säkerställande av skydd för immateriella rättigheter finns i svensk rätt i varumärkeslagen (1960:644), lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, patentlagen (1967:837), mönsterskyddslagen (1970:485), firmalagen (1974:156), lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter och i växtförädlarrättslagen (1997:306).

Också inom EU-lagstiftningen finns regler som syftar till att skydda rättighetshavarnas rätt. Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter, det s.k. civilrättsliga sanktionsdirektivet (EGT L 195, 2.6.2004, s. 16) syftar till att harmonisera medlemsstaternas lagstiftningar när det gäller säkerställandet av skyddet för immateriella rättigheter. Härutöver finns flera förordningar och direktiv som i större eller mindre utsträckning reglerar åtgärder och sanktioner vid intrång. Bland dessa kan nämnas rådets förordning (EG) nr 1383/2003 av den 22 juli 2003 om tullmyndigheternas ingripande mot varor som misstänks göra intrång i vissa immateriella rättigheter och om vilka åtgärder som ska vidtas mot varor som gör intrång i vissa immateriella rättigheter (EUT L 196, 2.8.2003, s. 7) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGT L 167, 22.6.2001, s. 10).

De åtgärder som redovisas i meddelandet är åtgärder av annan karaktär än lagstiftning. De gällande svenska och EU-rättsliga reglerna inom området för säkerställande av skydd för immateriella rättigheter påverkas därför inte av meddelandet.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inriktningen bör vara att eventuella ekonomiska konsekvenser måste kunna finansieras inom befintliga anslagsramar på såväl den nationella budgeten som EU-budgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar åtgärder av annan karaktär än lagstiftning som är proportionella, rättssäkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter för att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter.

Vid den fortsatta behandlingen i rådet anser regeringen att det är viktigt att det fortsatta arbetet sker på ett så enkelt och kostnadseffektivt sätt som möjligt. Man bör så långt möjligt undvika att lägga tid och energi på att bygga helt nya strukturer för arbetet. I stället bör man utnyttja existerande strukturer där det går. För regeringen är det dessutom viktigt att den kommande rådsresolutionen som ska svara på meddelandet inte ingriper i de svenska myndigheternas självbestämmande.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända för närvarande.

Rådet har emellertid i rådets resolution av den 25 september 2008 om en övergripande europeisk plan för bekämpning av varumärkesförfalskning och piratkopiering ställt sig bakom kommissionens strategi för industriell äganderätt där flera av de åtgärder som anges i meddelandet aviserats.

2009/10:FPM50

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända för närvarande.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Remittering har inte skett.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

—

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

—

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet presenterades i rådsarbetsgruppen för säkerställande av skydd för immateriella rättigheter under oktober 2009. Någon ytterligare behandling skedde inte under det svenska ordförandeskapet. Det spanska ordförandeskapet planerar att anta en rådsresolution vid konkurrenskraftsrådet den 1 mars 2010.

4.2 Fackuttryck/termer

Immateriella rättigheter	Den ensamrätt till en viss prestation som enligt lag tillfaller rättsinnehavaren. De vanligast förekommande immateriella rättigheterna är patentskydd, varumärkesskydd, upphovsrättsligt skydd och mönsterskydd.
--------------------------	--

Industriell äganderätt	Traditionellt kan immaterialrätt delas upp i industriell äganderätt och upphovsrätt. Industriell äganderätt är således t.ex. varumärkesskydd, patentskydd och mönsterskydd.
------------------------	---

Varumärkesförfalskning
och piratkopiering

De olika intrångsgörande handlingarna beskrivs ibland med de engelska termerna "counterfeit" och "piracy". Med det första begreppet avses i första hand den förfalskningsverksamhet som främst drabbar varumärkesrättsligt skyddade produkter. I svenskt språkbruk används därför i regel uttrycket varumärkesförfalskning. Termen "piracy" (piratkopiering eller piratverksamhet) avser i första hand intrång i prestationer som omfattas av upphovsrätt eller till upphovsrätten närstående rättigheter. Inom ramen för dessa aktiviteter kan den enskilda intrångsgörande handlingen ta sig olika uttryck och ha olika ambitioner i fråga om att efterlikna förlagan. Under senare år har det dock blivit allt vanligare att uttrycket "varumärkesförfalskning och piratkopiering" används som synonym till begreppet "immaterialrättsintrång".